

De Drie Bijen: 'Toeval bestaat niet'

Ton Thissen

Op Latijnse scholen leerde men in vroeger dagen dat *industria* nijverheid betekent. Niet zelden werd op gevelstenen en uithangborden *industria* als een vrouw voorgesteld die dan stevast werd vergezeld van een bijenkorf, het symbool van de nijverheid.

Op diverse plaatsen in ons land kun je deze meestal verweerde monumentjes nog aantreffen.

Ondanks deze relatie blijft het vreemd een imkerij aan te treffen op een industrieterrein, tegenwoordig steeds meer bedrijventerrein geheten. Kort en goed: imkerij 'De Drie Bijen' bevindt zich op het bedrijventerrein Gravendam te Noordwijkerhout en wel aan de Pletterij 15 aldaar. De min of meer banale reden is: probeer maar eens in deze regio van Zuid-Holland een betaalbare locatie te vinden voor een dergelijke onderneming.

Het getal drie speelt wat dit bedrijf betreft een opvallende rol. Het beslaat b.v. zo'n driehonderd vierkante meter, wordt gerund door John (1954) en Marijke (1957) Driebergen en is gefundeerd op de onder bijen voorkomende drie 'geslachten': de koningin, de werkster en de dar.

Ook opvallend zijn naast een enorme korf van kunststof de manshoge houten bruine beren bij de ingang van het pand. De voorpoten zijn zodanig gespreid dat je er een honingraam of een bijenkorf in kunt plaatsen. Ze zijn afgekeken van houtsnijwerk afkomstig van de Lüneburgerheide in Duitsland en worden nu vervaardigd door een houtbewerker uit Woubrugge. In de kantine tref je veel meer beren aan, knuffelberen vooral waarmee de kleintjes kunnen

spelen als hun ouders op excursie komen.

Die komen daarbij oog in oog te staan met nog een derde opvallend verschijnsel: de bankorf. Het was oorspronkelijk een korf waarop in hout een in ieder geval lelijk gezicht, een tronie of een dierenkop was aangebracht die dieven en boze geesten op afstand moesten houden. In kloosterimkerijen kregen de korven afbeeldingen van bijbelse figuren en heiligen die de bijen en hun woning moesten beschermen. John en Marijke hebben op een van hun reizen prachtige, houten maskers op de kop weten te tikken in de Dominicaanse Republiek. Omdat John ook korven vlecht kwamen die maskers als vanzelf op of liever in het front van een aantal korven terecht. Als vlieggat fungeert nu eens de mond dan weer de neusgaten of de ogen. Je kunt het nog nauwelijks bankorven noemen; het zijn wel korven waar je van in de ban raakt, zo mooi.

Allround

Het bedrijfspand is multifunctioneel ingericht. Op de begane grond loop je al meteen tegen de 'winkelwaar' aan, die op de voorgrond bestaat uit een uitstalling van apitherapeutische artikelen onder het handelsmerk Euro-Flor, gegroepeerd naar de bijenproducten honing, stuifmeel, propolis en koninginengelei. Op de achtergrond de imkerartikelen zoals je die in elk depot wel aantreft: alles kun je er krijgen.

In de daaraan grenzende slingerruimte is vrijwilliger Kees – zelf imker – bezig de op Texel gewonnen heidehoning te slingeren. Daar moet het verwarmde kolb-apparaat aan te pas komen en dan valt het nog niet mee tot de laatste druppel honing door te dringen.

De winkelwaar onder de hoede van St.-Ambrosius. Foto's: T. Thissen

Een korf met een Dominicaans masker

Die korf van binnen met John Driebergen

Hij heeft intussen wel bereikt dat het hele pand op Kruidvat-achtige wijze naar honing geurt. De daarachter gelegen keuken/kantine slaan we vooralsnog over omdat een vanuit de winkel opgaande trap ons al eerder uitdrukkelijk uitnodigde voor een bezoek aan de bovenverdieping.

Maakten de verschillende ruimten op de begane grond de indruk effectief benut te zijn, hierboven is er om het zo maar eens te zeggen geen vinger meer tussen de uitgestalde objecten te krijgen. Het betreft een tentoonstelling die de geschiedenis van de imkerij laat zien van de Klotzbeute (de holle boomstam) tot de moderne kunststofkast. Je komt ook daarom ogen tekort omdat met netten, spotjes, indirecte verlichting en allerlei natuurlijk aankledingsmateriaal een romantische intimiteit geschapen is, zodat je gedwongen wordt te blijven kijken en je te verwonderen. Om de hoek bevindt zich een tv-ruimte, die b.v. een flinke klas leerlingen kan herbergen. Waar je niet kunt zitten bevinden zich kasten en vitrines met allerlei verzamelingen, met name van honingpotten.

De handen vol

Later zitten we in de keuken/kantine aan de lunch met brood, vis, vlees en koffie. We praten over het begin. John: 'Marijke en ik kennen elkaar al vanaf onze tiener-tijd. Toen al was zij gecharmeerd van alles wat kroop, vloog en zoemde. Een cursus imkeren lag dus wat later voor de hand. Met een vriendin, maar die haakte na verloop van tijd af. Toen was ik aan de beurt. Er volgden nog heel wat cursussen zoals honingkeuren, korfvlechten en koninginneteelt. Ons eerste volk groeide gaandeweg uit tot tientallen volken, verspreid over een intussen 5-tal winterstanden: Leiden, Oegstgeest, Katwijk, Rijnsburg en Texel. We zitten nu op ruim honderd volken. Die leveren de nodige honing op maar worden voor een deel ook ingezet voor bestuiving en

in de zaadteelt en zaadveredeling.

Juli en augustus zijn drukke maanden. Op de zondagen (om de 14 dagen) een Opendeurdag met zo'n 400 à 500 bezoekers. Zo'n Opendeurdag organiseren we ook op Dierendag in oktober. Als we op die dagen niet konden beschikken over een 8-tal vrijwilligers, zouden we het niet rukken. Eens per jaar gaan we met ze uit. Als tegenprestatie.

In die maanden staan wij op dinsdag ook nog op de Toeristische Markt in Katwijk. De Bollenstreek kent nogal wat campings en van de toeristen moeten wij het in die zomermaanden natuurlijk voor een groot deel hebben. We doen dan ook veel aan PR.

De groothandel die V.O.F. De Drie Bijen in hoofdzaak is, brengt ook zo zijn werk mee. Wij importeren namelijk nogal wat bijenproducten, zoals o.a. pollen. Laten we zeggen zo'n 1.000 kg. Die pollen moeten bewerkt en gecapsuleerd worden. Zo ongeveer gaat dat ook met b.v. de koninginnengelei en de propolis. Van een andere aard zijn de ontvangst en rondleiding van groepen, die niet zelden bestaan uit imkers van subverenigingen die eens met elkaar op stap gaan. Ook komt het voor dat wij uitgenodigd worden op feest- of themadagen om een lezing te houden.

Volgend jaar vieren we ons 10-jarig bestaan. Dat moet iets bijzonders worden. Na de laatste Opendeurdag van dit jaar beginnen we met de voorbereidingen. Je leest er straks meer over in BIJEN.'

Als je het zo allemaal bekijkt en beluistert, kun je haast niet anders dan veronderstellen dat ze aan hun bedrijf een weektaak hebben. Toch is dat niet zo. Beiden hebben er een deeltijdbaan bij in het maatschappelijk werk en in de zorg. John: 'Wij hebben hier werk genoeg voor ons tweeën – en op sommige momenten teveel – maar het zou te riskant zijn onze hele boterham met de imkerij te moeten verdienen. Vandaar dat we naast het werk in de bijen 2 dagen per week geopend zijn.'

Toeval

Tijdens het gesprek valt nogal eens de term 'toevallig'. In zinsneden als: 'in Veenendaal loop ik toevallig tegen een man aan die ...etc.' Telkens corrigeert John zich dan onmiddellijk met de uitspraak: 'Toeval bestaat natuurlijk niet.' Als je toeval kunt omschrijven als een voorval dat vooraf niet te voorzien of te berekenen valt, dan snap ik in zijn geval zijn ontkenning van het toeval wel. Wil je 'toevallig' iemand in Veenendaal tegen het lijf lopen, dan moet je zelf wel in Veenendaal zijn.

Als je in je bed blijft liggen activeer je in ieder geval het toeval niet. John en Marijke zijn er bij. Als de kippen. Ze zijn bedrijvig. Als bijen tijdens volle dracht. Hun imkerij had ook best 'De Twee Bijen' kunnen heten.

Imkerij 'De Drie Bijen' E: : jdriebergen@freeler.nl, www.dedriebijen.nl, Tel. 071-40 28 884, 06-26 72 23 03

bijen

OVERLEVEN

340

Een stervende kastanjeboom

Peter Elshout

Overleven is een natuurlijke drang, maar wanneer de juiste componenten ontbreken kan dit leiden tot extreme situaties.

Deze maand: een stervende kastanjeboom.

Een bijenvolk staat in de schaduw van een uitbundig bloeiende paardekastanje (*Aesculus hippocastanum*) en het is een zonnige dag. Je zou dan zeker verwachten dat de bijen met rood gekleurd stuifmeel naar huis komen. Maar de kleur van het aangevoerde stuifmeel is vreemd genoeg niet rood maar geel, en afkomstig van een groenbemester die ruim een kilometer verderop bloeit. Vreemd, maar veel extremer nog is het dat het 8 september is en dat de imposante boom geen enkel blad heeft. Want net als bij zoveel andere kastanjes werden de bladeren van deze boom aangetast door een minerende rups van de vlinder *Cameraria ohridella*.

Bij een totale aantasting en afsterven van alle bladeren blokkeert de aanmaak van suikers (water + CO₂ uit de lucht geven met zonlicht en bladgroen suikers). Het wortelstelsel van de boom krijgt daardoor geen voedsel en sterft af. Door gebrek aan het suikerhoudende floëemsap kunnen de bloemen geen nectar produceren, waardoor zij onaantrekkelijk zijn voor bijen. Door de gestagneerde voedselstroom zal waarschijnlijk ook de vorming van kiemkrachtig stuifmeel in de bloemen achterwege blijven.

Het verschijnsel van een uitbundige bloei bij oude, afgeleefde bomen is geen vreemd verschijnsel. Ook fruitbomen vertonen soms dit gedrag, geven daarna een buitensporige vruchtzetting waardoor de te zwaarbeladen, veelal aangetaste takken kunnen afbreken.

De stervende boom heeft in haar drang te overleven gezorgd voor veel vruchten met kiemkrachtige zaden. De kastanjeboom daarentegen heeft, ondanks haar uitbundige bloei, niet voor nakomelingen kunnen zorgen. Haar bloemen bloeiden op het verkeerde moment en waren niet attractief voor de bijen.

Als een kastanjeboom sterk is aangetast kunnen de bloemen geen nectar produceren. Foto: M. Boerjan